

El Reglament de navegació, pesca, càrrega i descàrrega de Cambrils de l'any 1773

Pedro Otiña Hermoso

poh1974@gmail.com

RESUM

Amb el present article es pretén donar a conèixer el *Reglamento de navegación, pesca, carga y descarga, y régimen político y económico* per la gent de mar de Cambrils, realitzat l'any 1773 per l'inspector de matrícules Manuel de Zalvide. També es presenta una breu aproximació a la gent de mar del municipi durant el segle XVIII, la pretensió de la qual és donar a conèixer en línies l'evolució dels mateixos i la quantitat de barques existents a Cambrils.

RESUMEN

Con el presente artículo se pretende dar a conocer el *Reglamento de navegación, pesca, carga y descarga, y régimen político y económico* para la gente de mar de Cambrils realizado en el año 1773 por el inspector de matrícula Manuel de Zalvide. También se realiza una breve aproximación a la gente de mar del municipio durante el siglo XVIII la pretensión de la cual es dar a conocer en líneas generales su evolución y la cantidad de barcas existentes en Cambrils.

ABSTRACT

This article introduces the *Regulation of navigation, fishing, loading and unloading, and the political and economic regime for seafarers of Cambrils made in 1773 by the inspector Manuel de Zalvide*. A brief approach is also made to the seafarers of the municipality during the eighteenth century, the claim of which is to show in general its evolution and the number of boats in Cambrils at that time.

Paraules clau: Cambrils, reglament, pesca, vaixells, gent de mar.

Palabras clave: Cambrils, reglamento, pesca, barcos, gente de mar.

Keywords: Cambrils, regulation, fishing, boats, seafarers.

Pedro Otiña Hermoso: nascut a Santa Coloma de Gramenet (1974), llicenciat en Història a l'URV. Autor dels llibres: *La vil·la romana dels Munts (Altafulla)*. *Excavacions de Pedro Manuel Berges Soriano* (2005), *El camp d'aviació de la Pineda* (2013), *Sanitat Marítima: la defensa de la costa i la salut pública de Tarragona* (2014) i *Pirates i corsaris. Els atacs contra Vila-seca i la costa del Camp de Tarragona* (2016).

La matrícula de mar

Els primers intents d'establir una matrícula de mariners es va produir al segle XVII, en època dels Àustries. L'any 1606, Felip III va promulgar l'Ordenança per a les Armades del Mar Oceà, i l'any 1625, Felip IV va intentar establir una matrícula voluntària. En tots dos casos l'intent va resultar fallit. Amb l'arribada dels borbons a la corona es va recuperar la idea de la matrícula de mar. En aquesta ocasió el projecte va comptar amb cert suport polític i administratiu per imperiosa necessitat de tenir un control exacte de la quantitat d'homes que poguessin servir als vaixells reials.

En línies generals, el concepte de la matrícula de mar borbònica resultava de pactar una sèrie de compensacions entre la monarquia i els diferents col·lectius implicats directament amb els oficis del mar. A canvi d'un servei regular en l'Armada, que podia arribar fins als trenta anys de servei actiu, la monarquia ofería tot un seguit de privilegis dels quals no en podrien gaudir aquells que no formessin part de la matrícula.¹

Sota les ordres de José Patiño² es va iniciar al segle XVIII una reforma i reforç de l'armada espanyola. L'any 1717 es va publicar el Decret d'Empadronament de Gent de Mar i posteriorment, en 1726, la instrucció per a l'establiment de Comissaris de Marina. En aquesta última Instrucció, el comissari de marina tenia per funció, entre altres tantes, matricular als mariners, calafats i altra gent relacionada amb els oficis del mar. L'any 1737, mitjançant l'Ordenança de Matrícula de l'Almirall General l'Infant Don Felip, es pretenia eliminar tots els aspectes que des de 1726 no s'havien pogut executar per ser la Instrucció deficient respecte al reglament per realitzar la matrícula, falta de personal per portar-la a terme i les compensacions poc atractives que la monarquia ofería als matriculats.

L'any 1748 el Marqués de l'Ensenada va promulgar les Ordenances Generals de la Reial Armada i en

1751 l'Ordenança per al règim i foment de la marineria matriculada. Objectivament, aquesta última ordenança no era més que el títol III del Tractat X de les Ordenances generals de 1748 i la seva importància radicava en què s'especificava la manera de realitzar la revista de matrícula. En aquest sentit, s'indicava que just després de prendre possessió el Ministre de Marina de la província corresponent havia de realitzar una revista de la gent de mar i mestratge de tots els pobles de la seva jurisdicció. Aquesta jurisdicció, en el cas de la Província Marítima de Tarragona estava dividida en diferents subdelegacions: al marge de la capital, existien les de Sitges, Vilanova, Altafulla, Cambrils i, en règim especial, la de Tortosa.

Quedava clar que la inspecció havia de realitzar-la personalment, sense poder delegar en terceres persones. Per dur a terme la inspecció havia d'avisar amb la deguda antelació al Subdelegat de Marina de cada població per a coordinar l'acció i que aquest, a la vegada, tingués temps d'avisar a les diferents poblacions que formaven part de la seva jurisdicció.

El dia assenyalat, tota persona de mar havia de presentar el certificat de Matrícula i el passaport o passaports que acreditessin les campanyes que havia realitzat en els vaixells del Rei amb l'objectiu de reconèixer els seus mèrits. Els que demanaven inutilitat o jubilació per serveis competents, combat o accident havien de presentar instància justificativa del succés i les certificacions corresponents.

Els patrons de vaixells de més de dos-cents quintars havien de presentar el certificat de la patronia, certificat dels seus serveis, l'arqueig del vaixell i els documents que demostren la propietat de l'embarcació. Els patrons de xàvegues i llaüts palangrers, a més de la documentació comentada anteriorment, també havien de presentar certificacions –que emetia el Ministre de la Província o el Subdelegat– que declaraven estar d'acord amb les regles dels arts de pescar. La resta de patrons únicament havia d'exhibir els certificats de patronia i serveis prestats.

Els calafats i mestres d'aixa havien de presentar la seva matrícula i els instruments que demostraven els seus serveis en vaixells o en arsenals. Els nois joves allistats –d'entre 9 i 14 anys–, únicament s'havien de presentar a la Revista el dia assenyalat. Els pilots i resta d'oficials així com els representants escollits dels gremis havien de presentar igualment els seus nomenaments. Aquests últims, a més, havien de presentar l'estat de comptes i declarar si es complia el reglament gremial, en cas d'haver-hi.

També durant la Revista d'Inspecció de Matrícula era el moment de queixar-se i denunciar qualsevol perjudici existent entre matriculats; també aquells patrons del comerç que tinguessin idèntica situació respecte a port estranger o embarcació de qualsevol nacionalitat, el podia exposar.

La funció del Ministre de Marina de la Província en aquest cas era verificar la identitat dels matriculats, els vaixells existents en la població, comprovar els reglaments de pesca i càrrega, etc. Al final de la revista d'inspecció s'havia de confeccionar un document que havia de reflectir detalladament els resultats del procediment: escrupolosament havia d'indicar els mariners hàbils, els inhàbils, la quantitat de nois, aquells que justificaven invalidesa, etc. L'objectiu final era conèixer l'estat dels homes que podien ser útils en la població en cas de necessitat, per l'armada reial.³

L'inspector de matrícules Manuel de Zalvide

Manuel de Zalvide va iniciar els seus serveis a la Marina l'any 1751. Aquell any va obtenir el títol d'oficial supernumerari de la comptadoria principal de Cadis. L'any 1753, es va embarcar amb funcions d'agregat al ministeri a l'Escuadra de Barlovento i el juliol de 1754 va ser nomenat Comptador de Navio. L'any 1760 va passar a El Ferrol on va desenvolupar diferents càrrecs: secretari d'intendència, fàbriques, ministeri de les drassanes, inspecció d'hospitals, etc. L'any 1761 va promoure

a oficial primer i en 1767 a comissari de província. Posteriorment va passar a Cartagena i en 1772 va assolir el grau de comissari de guerra de Marina. Mitjançant aquest grau va quedar habilitat per a realitzar inspeccions de matrícules del Departament Marítim de Cartagena.

L'activitat de Manuel de Zalvide l'any següent va ser molt intensa, ja que va realitzar la revista d'inspecció de matrícules de tot el Departament. Producte d'aquesta activitat, va deixar escrits diversos reglaments de navegació, pesca, càrrega i descàrrega així com reflexions diverses orientades a descriure la problemàtica que s'havia trobat en el moment de realitzar la revista de matrícula. Sembla que durant el procés d'elaboració d'aquesta, Zalvide va treballar pel seu compte, seguint un procediment d'execució irregular que li va reportar diferents amonestacions dels seus superiors. Amb tot, a finals de l'any 1784 va ascendir a Comptador Principal. Va morir el 9 de novembre de 1787 a l'edat de cinquanta-quatre anys.⁴

El Reglament de navegació, pesca, càrrega i descàrrega de Cambrils de l'any 1773

Davant del desordre existent a les diferents viles marineres de Catalunya, en aspectes tan importants com la pesca i el tràfic comercial, així com les incidències derivades pels drets de càrrega i descàrrega, l'inspector de matrícules Manuel de Zalvide, aprofitant la revista d'inspecció de matrícula de l'any 1773, va realitzar diversos reglaments, d'acord amb les necessitats que ell considerava en cada vila i ciutat (fig.1).

El reglament que presentem en aquest treball es conserva a l'Arxiu Naval de Cartagena i porta per títol *Reglamento de navegación, pesca, carga y descarga, y régimen político, y económico, que deberán tener presente, y observar con la mas exacta puntualidad los Matriculados de este Partido, unidos en Cuerpo separado, e independiente conforme a la voluntad del Rey: formado con la presencia de la*

práctica, Ordenanzas, y resoluciones de S.M. en Revista de Inspección, celebrada hoy en virtud de

Figura 1. Portada del Reglament de pesca, navegació, càrrega i descàrrega de Cambrils, 1773. ANC. Secció Pesca, YM Vib lligall 2.

*Real Orden de trece de noviembre último con arreglo al artículo 198, título 3, tratado 10 de la Ordenanza.*⁵

Aquest Reglament cal emmarcar-lo en la convocatòria efectuada pel mateix inspector per tal de dur a terme la revista d'inspecció de matrícula de la subdelegació de Cambrils. La convocatòria està datada en 24 d'abril de 1773 i en ella s'indica tota la documentació que han de portar les diferents persones que es presentaven a la revista. El gremi també havia de presentar els seus comptes i aquells que siguin pilots o oficials de mar havien de presentar els seus nomenaments (fig. 2).

Límit geogràfic

Segons el Reglament que ens ocupa, la subdelegació de marina de Cambrils, de la que formaven part les viles de Mont-roig del Camp i Cambrils, abraçava la porció de territori existent entre el Coll de Balaguer i el port de Salou, quedant exclosa la platja de Salou.⁶

Organització gremial

Els matriculats de la subdelegació de marina de Cambrils quedaren sota l'advocació de Sant Pere i

Sant Andreu, Sant Telm i també havien d'intercedir davant de la Mare de Déu dels Dolors.⁷

Figura 2. Convocatòria de revista de matrícula, 1773. AMCAM. Núm. reg. 2181.

El govern del gremi quedava sota la direcció de dos prohoms, primer i segon, un clavari, dos oïdors o examinadors de comptes, un abanderat i un agutzil. També a la platja hi havia un zelador. Els càrrecs s'havien de renovar anualment en junta general convocada i presidida pel subdelegat de marina. L'elecció s'havia de fer el dia de Sant Pere.

Al càrrec de prohom s'hi podien presentar aquells matriculats que abans ja ho havien estat o havien ocupat el lloc d'oïdor, clavari o zelador de la platja. Però no podien ser prohom dues vegades sense que haguessin passat tres anys entre les dues eleccions,

ni podien ser succeïts per fills, néts, nebots, cunyats o germans.

El prohoms primer tenia per encàrrec principal el govern del gremi mentre que al segon substituirà al primer en cas necessari. El clavari es feia càrrec de la caixa amb els diners del gremi. Aquesta caixa presentava el característic tancament de tres claus: una de les claus quedaven en mans del clavari com a responsable, una segona clau la custodiava el prohoms primer i la tercera clau quedava en possessió del subdelegat de marina i "*sin la concurrencia de todos tres, no deberá jamás abrirse*". El clavari també havia de portar un llibre de comptes, en el qual apuntava clarament els diners que rebia i lliurava a més de lliurar els corresponents rebuts justificatius de cada transacció econòmica. A final d'any el clavari havia de presentar la relació d'entrada i sortida de diners de la caixa, presentant els corresponents rebuts, al prohoms primer qui a la vegada l'havia de presentar al subdelegat. El subdelegat presentava les relacions als oïdors els que tenien per funció el reconeixement i justificació dels pagaments.

L'abanderat era l'encarregat de portar l'estendard del Gremi i l'algutzir tenia per funció comunicar amb els membres del gremi amb motiu de convocatòries de juntes o altres esdeveniments.

El zelador de la platja tenia per missió la gestió de la platja. Era la persona que havia de resoldre qualsevol conflicte a la platja i assegurar el pagament de l'estacatge. Tots els mariners i patrons l'havien d'oïr. Era l'encarregat de distribuir la gent per la càrrega i descàrrega de les embarcacions i també és el responsable de verificar que únicament treballin en temes de mar aquells que realment estan matriculats. Si localitzés o identificés no matriculats treballant a les feines del mar, ho havia de comunicar immediatament al subdelegat de marina per tal que se li imposi la corresponent sanció de seixanta rals de billó. Al patró que portés un no matriculat, la sanció prevista era de vuit dies de presó, la mateixa que a qualsevol altre mariner de l'embarcació que

no hagués comunicat la intromissió a la barca d'una persona no matriculada.

La navegació

Segons el Reglament de Zalvide, la flota de tràfic de Cambrils estava formada per tres tartanes i un canari. L'embarcació més gran, de 800 quintars, estava tripulada per un patró, cinc o sis homes, segons l'estació de l'any, i un noi. La resta d'embarcacions estaven tripulades per un patró i quatre o cinc homes i un noi. El Reglament indica que el subdelegat de marina no podrà donar llicència per navegar a cap embarcació que no embarqui un nen.

Recomanava l'inspector de matrícules al Reglament que s'utilitzés el port de Cambrils per l'extracció de vi per altres ports espanyols i d'Itàlia, fent servir embarcacions locals amb l'objectiu de generar un comerç actiu i fomentar la marineria.

La pesca

La pesca a Cambrils quedava reduïda l'any 1773 a tres embarcacions de seixanta quintars amb curts palangres, soltes, nanses. Els mesos d'abril, maig i juny es pescava sardina, doncs era el moment que aquestes passaven de ponent a llevant. Altres espècies que es capturaven eren les morenes, les llises o els verats.

La càrrega i descàrrega dels vaixells

Segons el Reglament estava establert que si un capità o patró havia de carregar o descarregar, ho fes amb la seva embarcació, pagués al Gremi la quarta part de l'import de la feina, si aquesta l'executés la barca del gremi. Amb aquest objectiu el gremi tenia a la platja dues embarcacions de cent quintars tot i que podien fer servir qualsevol altra embarcació. Si es considerava necessari es podien construir més embarcacions per compte del gremi, sempre que s'acordés en Junta General.

El zelador de la platja era l'encarregat d'establir

l'ordre de càrrega i descàrrega i el producte resultant *"se distribuirá a partes iguales entre las embarcaciones, y gente, la que efectivamente las tripulare, tirará dos partes, y lo mismo ganarán los que en verano entraren en el agua para sacarlas a tierra, y tres partes en el invierno."*

De la mateixa manera conservarà el gremi les estaques de la platja i donarà auxili a totes les que calguin. Amb tot, manifesta el Reglament que *"no ha de exigirse de las embarcaciones de este partido cantidad alguna por estacage, será de la obligación de sus dueños, y patronos plantar al año tres estacas, y conservarlas a beneficio del Gremio"*. A les embarcacions espanyoles *"exigirá cada vez que se tiren a tierra, tres reales de ardites por las de dos palos, y la mitad por la de uno"*, i les estrangeres *"pagarán el doble, pero encargo muy particularmente al Gremio las atiendan, y auxilíe aún con antelación a las nuestras"*.

Respecte al producte de la càrrega i descàrrega el Reglament indica que *"se distribuirá a partes iguales entre las Embarcaciones, y gente, la que efectivamente las tripulare, tirará dos partes, y lo mismo ganarán los que en Verano entréren en el agua para sacarlas a tierra, y tres partes en el Invierno"*.

Obligacions religioses

El Gremi, d'acord amb la conducta del bon cristià, com a primera obligació disposarà els seus fons a atendre els cultes als patrons Sant Pere, Sant Andreu, Sant Telm i la Mare de Déu dels Dolors. El dia de Sant Pere i la nit anterior *"se harán las funciones del Gremio consistentes en vísperas, misa, sermón, completas y procesión pudiendo gastarse cien reales en limosna de Misa, y asistencia, y en el sermón; doscientos, que se consideran necesarios para toda la cera del año, treinta para aceite de la lámpara, y cuatro para una misa el viernes de Dolores"*.

El Reglament responsabilitza directament al subdelegat de marina les despeses innecessàries,

entre elles les de músics, i al prohóm o qui ho permetés, se'l declararà immediatament privat del seu càrrec. També prohibeix l'abús de regals, fos en forma de diners o peix. Igualment, el Reglament condemna la *"gravosa, ridícula práctica de la corrida de cordero, gallo, y pollos, y solo podrá haver el uso de la distribución del pan bendito, bien que no ha de subir el gasto sino a dos libras"*.

Auxili gremial

El reglament regula el comportament del gremi en el moment que s'administri el viàtic a un matriculat, una esposa o vídua de matriculat. També manifesta que al malalt se l'assistirà després del sagrament amb un ral de billó i mig sempre que no passi de cent dies de convalescència. Si superés els cent dies, la junta del gremi podia decidir allò que fos més convenient. En cas de defunció *"tendrá el sufragio de un Aniversario, al cual asistirán todos los individuos del gremio pena de una libra de cera, a menos de hallarse con legítimo impedimento"*. També s'autoritzava a contínua amb la despesa de tres-cents seixanta rals al metge, tres-cents rals al cirurgià, trenta al pregoner i cent de lloguer d'un magatzem.

El zelador de la platja per la seva feina que li dóna el govern de la càrrega i descàrrega, li havien de pagar *"dos partes de esta faena en los días que la hubiere: al prohombre primero, o que ejerza de tal una parte y media, dos al clavario, como responsable del dinero, y media al alguacil sin que por pretexto alguno pueda excederse de estos señalamientos"*.

Les persones grans, incapacitades i declarades inútils podien rebre part del benefici de la càrrega i la descàrrega de les embarcacions, i el gremi havia de continuar pagant, com sembla ser feien, a tot el personal, segons la quota que li corresponia a cadascun.

També era obligació del gremi atendre als vells, malalts, vídues, orfes i captius, de tal manera que en Junta General havien d'establir l'almoïna que podien lliurar en funció de l'estat de comptes.

Aproximació als matriculats de la Subdelegació de Marina de Cambrils al segle XVIII.

Després de la guerra de successió, la flota comercial i pesquera catalana es va anar recuperant progressivament. La situació de Cambrils, una vila costanera a tocar del camí reial, on sovint s'allotjaven tropes i fortament afectada en conflictes bèl·lics anteriors, era força precària.

Tenim coneixement que l'any 1716 existien tres tartanes velles, un llaüt i una muleta. Una vintena d'anys més tard, l'any 1737, Cambrils comptava amb quatre barques i un llaüt.⁸ L'any 1749 la flota pesquera cambrilenca estava formada per quatre llaüts mentre que la de tràfic la formaven dues tartanes –Las Almas del patró Jaume Puig i Sant Antoni del patró Pere Mas –, un canari –el Sant Pere del patró Pere Aliern– i un llaüt –Mare de Déu del Camí del patró Pau Llaberies.⁹ Comparativament, altres municipis de la costa de ponent presentaven major potencial naval, partint ja en aquella època amb una destacable flota: aquest és el cas de Vilanova que l'any 1716 comptava amb 92 embarcacions i l'any 1750 en tenia 129 entre les de pesca i les de tràfic i comerç.¹⁰

La revista de marina executada per Chereguini i Celdrán l'any 1749 ens permet identificar que a la futura província marítima de Tarragona que es constituïria d'una manera efectiva l'any 1751, hi havia un total de 297 llaüts de pesca, que representava el 32,8% del total de la flota pesquera catalana de mitjans del segle XVIII. Les embarcacions dedicades al tràfic comercial sumaven un total de 228, essent el model de vaixell més representat el llondro. D'aquesta embarcació hi havia un total de 42 a sitges, 15 a Vilanova, 10 a Tortosa i viles properes i quatre a Torredembarra.¹¹

La revista de matrícula realitzada l'any 1754 pel mateix Chereguini, ara ja com a ministre principal de la província marítima de Tarragona, va comptabilitzar 163 embarcacions de pesca, el que

representava aproximadament un 15% del total de la flota pesquera catalana. S'observa un important descens de les barques de pesca de la província marítima de Tarragona. Les embarcacions destinades al tràfic i al comerç també va descendir respecte a l'any 1749, si bé, d'una manera més moderada, la nova xifra és de 208. Chereguini informa de l'existència de nou embarcacions a la Subdelegació de Cambrils l'any 1753, totes en aquest port: quatre de comerç i 5 de pesca. L'any següent la flota cambrilenca s'havia incrementat en una barca de tràfic.¹²

L'any 1765 Cambrils continuava tenint 5 barques de pesca.¹³ La revista de matrícula de 1773 realitzada pel ministre inspector de matrícules del Departament Marítim de Cartagena Manuel de Zalvide, ens indica que a tota la província marítima de Tarragona hi havia un total de 257 embarcacions dedicades a la pesca i 168 es dedicaven al tràfic i comerç. Una quinzena d'anys més tard en documenten les autoritats 271 de pesca i 121 de tràfic. L'inspector de matrícules afegeix un informe resultant d'unes notícies de Reguart sobre la pesca al qual indica que Cambrils i Mont-roig tenien de 9 a 10 vaixells que es dedicaven a la pesca amb palangre i nanses, amb molt poques xarxes perquè el fons marí no permet més.¹⁴

La darrera revista de matrícula del segle XVIII, ens indica l'existència de 378 embarcacions de creu llatina i de pesca a la província marítima de Tarragona, distribuïdes de la següent manera:¹⁵

Tarragona	165
Subdelegación de Cambrils	23
Subdelegación de Reus y Vila-seca	11
Subdel. de Altafulla y Torredembarra	129
Subdelegación de Vilanova	50
Tortosa	127

Respecte a la gent de mar de Cambrils observem durant tot el segle XVIII un creixement sostingut. La

inestabilitat de la costa a conseqüència de la presència d'embarcacions de pirates i corsaris així com d'armades enemigues a la corona espanyola, no facilitava l'establiment d'una població estable a la platja. La presència d'una torre a l'indret permetia que un petit nucli s'anés formant al voltant de la mateixa, però la majoria de la gent de mar vivia a la vila i sovint alternaven feines de camp i mar.

L'any 1748 la gent de mar de Cambrils estava formada per 59 homes. D'aquests, 34 estaven en perfectes condicions de servir i localitzats als seus domicilis. Nou servien en aquell moment en vaixells del Rei, tres estaven empleats en vaixells particulars, nou més havien estat declarats inhàbils a conseqüència de la seva avançada edat i quatre per accident.¹⁶

L'any 1749 Andrés Chereguini i Antonio Celdrán van rebre l'encàrrec de passar a Catalunya a realitzar una revista de marineria. Els resultats d'aquesta van permetre determinar que en aquell moment a Catalunya hi havia un total 6.462 persones que es dedicaven a les feines del mar. La ciutat de Barcelona encapçalava la llista amb un total de 1.056 matriculats i Mataró en tenia 527. A la costa de ponent de Catalunya, Vilanova en tenia 435 matriculats, Sitges 370, Tortosa 314, Tarragona 254, Torredembarra 148, Altafulla 100, Cambrils i Vila-seca 37 i Mont-roig 15.

L'any 1754, Chereguini, ara ja com a ministre principal de la província marítima de Tarragona comptabilitza 1.300 matriculats a més de 42 de mestrança i 150 nois d'entre 9 i 14 anys.¹⁷

L'any 1765 la subdelegació de marina de Cambrils comptava amb 87 matriculats, experimentant per tant un important creixement en relació amb la revista de Chereguini de l'any 1754.¹⁸ L'any 1773, en el moment que Zalvide realitza la seva revista de la gent de mar, la província marítima de Tarragona presentava 1.569 matriculats a més de 28 mestres d'aixa i 13 calafats.

L'any 1778 hi havia una matrícula de 1.514 homes. D'aquests, un era oficial de mar, cinc eren sobrecàrrecs, 317 eren patrons i 113 eren nois d'entre 9 i 14 anys. En campanya militar hi havia, segons quantifica el resum de la revista 284 homes. Destaca l'important nombre d'homes declarats inhàbils pel servei segons diferents motius, amb un total de 756. Els no presentats a la revista foren 62 i 10 més estaven presos. La mestrança estava formada per vint-i-dos mestres d'aixa, 11 calafats i 11 nois que s'estaven formant dins d'aquesta disciplina.¹⁹

La darrera revista de matrícula de mar del segle XVIII va comptabilitzar a la província marítima de Tarragona, més Tortosa, un total de 1946 matriculats. D'aquests, 766, gairebé el 40% en aquell moment estaven destinats als vaixells reials a conseqüència dels diferents conflictes bèl·lics en els que es trobava involucrada la corona espanyola. A més, 126 d'aquests matriculats eren nois d'entre 9 i 14 anys.²⁰

	Gent de mar	Mestres d'aixa	Calafat		Matriculats	En campanya	Declarats inhàbils
Sitges	315	7	2	Tarragona	531	199	136
Vilanova	422	3	5	Sub. Cambrils	86	43	16
Torredembarra	111	10	1	Sub. de Reus i			
Altafulla	82	1		Vila-seca	221	129	14
Tarragona	93	1	2	Sub. d'Altafulla i			
Vila-seca	42			Torredembarra	327	84	120
Cambrils	35			Sub. Vilanova	248	89	129
Tortosa	200	20		Tortosa	533	222	126
TOTAL	1300	42	10	TOTAL	1946	766	541

Els resultats de la revista de matrícula a la Subdelegació de Cambrils foren els següents:

Patrons	Presentes	6
	Absents amb destí conegut	6
	Total	12
Marineria de servei	Presentes	8
	Absents amb destí conegut	8
	En campanya	43
	Total	59
Individus inhàbils	Presentes	11
	Absents amb destí conegut	5
	Total	16
Resta de matriculats	Nois 9-14 anys	1
No presentats a la revista	Marineria de servei	14
	Inhàbils	0
	Total	14
TOTAL		102

Les dades presentades demostren el progressiu creixement de població que tenia l'activitat primària relacionada amb la pesca. Durant el segle XVIII, aquest segment professional residia a la vila. L'ocupació humana estable al voltant de la torre del port de Cambrils s'anirà intensificant a mesura que descendeix la presència de pirates i corsaris a la costa i a mesura que s'introdueix i es consolida la pesca d'arrossegament al municipi. En aquest sentit, Antoni de Gimbernat, metge del rei Carles IV d'Espanya, va tenir privilegi per practicar aquesta pesquera amb dues parelles des de l'any 1792. Posteriorment, ja al segle XIX, les barques del bou donarien treball a una important quantitat de població que, sovint migrant a Cambrils d'altres viles, s'instal·laren al voltant de la torre del port donant peu al desenvolupament de l'actual barri de la platja.²¹ (fig.3).

Figura 3. Platja de Cambrils. AMCAM. Plànol del projecte del ferrocarril (ca. 1865)

Bibliografia

- ARCA MÍGUEZ, Joan Manel: "Els mestres d'aixa de Cambrils". A: *Camins. Revista de patrimoni cultural de Cambrils*, 2 (Cambrils, 2011) p. 17-99.
- FABREGAT GALCERÀ, Emeteri: *La pesca a la regió de l'Ebre: el riu, el Delta i el mar*. Barcelona: Museu Marítim de Barcelona, 2011.
- FERNÁNDEZ DÍAZ, Roberto; MARTÍNEZ SHAW, Carlos: "La pesca en la España del siglo XVIII. Una aproximación cuantitativa (1758 – 1765)". A: *Revista de Historia Económica*, 3, (Madrid, 1984), p. 183 – 201.
- FERNÁNDEZ DÍAZ, Roberto; MARTÍNEZ SHAW, Carlos: "La gente de mar en la Cataluña del XVIII". A: *Actes Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya* (Barcelona, 1984: vol. 1) p. 553-567.
- FERNÁNDEZ DÍAZ, Roberto; MARTÍNEZ SHAW, Carlos: "Las revistas de inspección de la matrícula de mar en el siglo XVIII". A: *El Derecho y el mar en la España moderna*. Granada: Universidad de Granada, 1995, p. 241 - 272.
- MARISTANY I TIÓ, Carles: *Senyoria i població al camp de Tarragona: la vila de Cambrils, segles XII-XVII*. Cambrils: Ajuntament de Cambrils, 1986.
- MARTÍNEZ SHAW, Carlos: "La pesca en la Cataluña del siglo XVIII. Una panorámica". A: *Pedralbes. Revista de Història Moderna*, 8 (Barcelona, 1988), p. 323 – 338.
- LOVET I VERDURA, Joaquim: "La Catalunya marítima a la segona meitat del segle XVIII. La revista de matrícules de Luis Muñoz de Guzmán (1786)". A: *Actes Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya* (Barcelona, 1984: vol.1) p. 711 – 720.
- OTIÑA HERMOSO, Pedro: "Aproximació a la gent de mar de Torredembarra i Altafulla al segle XVIII. El reglament de navegació i pesca de Manuel de Zalvide (1773)". A: *Recull de Treballs*, 16 (Torredembarra, 2015), pàg. 168-186.

- OTIÑA HERMOSO, Pedro: "Antoni de Gimbernat i la introducció de la pesca del bou a Cambrils" A: *Antoni de Gimbernat fill predilecte de Cambrils*. Recurs electrònic: https://issuu.com/cambrilscultura/docs/antoni_de_gimbernat_fill_predilecte_313e200b5f660e, p. 59-63.
- ROVIRA I GÓMEZ, Salvador – J.: *La gent de Cambrils (segle XVIII)*. Tarragona: Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV – Diputació de Tarragona, 1992.
- SALCEDA I CASTELLS, Josep: *Quaranta anys d'estampes cambrilenques*. Tarragona: Edicions El Mèdol (2 vols.), 1998.
- SANET I JOVÉ, Josep Maria: "Apunts sobre la confraria de Sant Elm de Torredembarra. Segle XVIII". A: *Recull de treballs*, 10 (Torredembarra, 2009), p. 33 – 38.
- VÁZQUEZ LIJÓ, José Manuel: *La matrícula de mar en la España del siglo XVIII. Registro, inspección y evolución de las clases de marinería y maestranza*. Madrid: Ministerio de Defensa, 2007.
- VIRELLA I BLODA, Albert: *L'aventura ultramarina de la gent de Vilanova i la Geltrú i la nissaga dels Samà*. Vilafranca del Penedès : Museu de Vilafranca, 1990.

Annex.

Transcripció de document

Reglamento de navegación, pesca, carga y descarga, y régimen político, y económico, que deberán tener presente, y observár con la mas exacta puntualidad los Matriculados de este Partido, unidos en Cuerpo separado, e independiente conforme à la voluntad del Rey: formado con presencia de la práctica, Ordenanzas, y resoluciones de S.M. en Revista de Inspección, celebrada hoy en virtud de Real Orden de trece de Noviembre ultimo con arreglo al artículo 198, titulo 3, tratado 10 de la Ordenanza.

Para que la gente de mar, que se matriculáse, tuviera recompensa correspondiente à la obligacion que contrahía de tripular los Navíos de la Real Armada, sufriendo las penalidades, y riesgos que ofrece esta profesion; quiso la Soberana Piedad concederla entre otros Privilegios el del absoluto, y particular goce de la Navegacion, Pesca, Carga, y Descarga en toda la extension del Mar natural, u ordinariamente, y aún por Maréas, donde las huviese, ò Aguages extraordinarios, de modo, que nadie sin estár Matriculado, puede baxo las penas usuales, navegár, pescár, cargár, ni descargár.

Aunque para admitir en la Matrícula no se requiere precisamente sea Marinero el pretendiente, sino, que prometa tomár esta profesion, y tenga la edad, y robustés que explica la Ordenanza, no debe recibirse aún con estas circunstancias al que haya sufrido castigo vergonzoso, ò incurrido en delito feo, respecto de que à demás que tales Individuos solo sirven para desacreditar la Matrícula, está por Real Cédula de veinte y uno de octubre de mil seis cientos veinte y cinco, declarado por honroso el exercicio del Mar.

Consta este Partido, segun práctica de la extension que hay desde el Hospital, ò Coll de Balaguér donde termina el Golfo de San Jorge hasta el Puerto, ò Playa exclusive de Salou, y en este Territorio se hallan esta Villa situado à tiro de Cañon del Mar, y la de Monroig à dos horas.

Los matriculados de este Partido formando el Cuerpo separado, è independiente que prescriben las Reales Ordenanzas; tendrán por sus especiales Patronos à los Apóstoles S. Pedro, y S. Andrés, y al Glorioso S. Pedro Gonzales Telmo aliàs S. Telmo, à quienes ofrecerán los debidos cultos, à fin de que les obtengan de Dios nuestro Señor, intercediendo tambien à nuestra Señora de los Dolores, las bendiciones, auxilios y mercedes que han de prometerse, y esperar con toda seguridad.

Para cuydár del particular regimen de este Gremio, habrá dos Prohombres, primero, y segundo, un Clavario, dos Oidores, ò Examinadores de Cuentas, un Avanderado, y un Alguacil; y à demás habrá un Zelador de Playa; y como todos estos encargos hán de ser anuales, à menos de especial motivo en que podrá tener cavida la prórroga de alguno, se observarán en las Elecciones las reglas que se expresan.

Para Prohombre se buscará quien lo haya sido antes, ò Clavario, Oídór, ò Zelador de Playa; pero no podrá serlo uno mismo dos veces sin el intermedio de tres años, ni sucederse Padre è Hijo ,Hermanos, Tío, y Sobrino, ò Cuñados.

En los demás Cargos se pondrán Sugetos, que hayan tenido algunos, y portandose bien, y generalmente no puede ser nombrado para Oficio alguno al que deba al Gremio, ò pleytée con él universalmente.

En todos, y qualesquiera de los encargos indicados, se observarán las precauciones de parentesco, è intermedio, que se dice para los Prohombres.

Toda Junta general, ò particular se convocará por el Subdelegado, que há de presenciár precisamente para los fines que previene la Ordenanza; y para las Elecciones se juntarán el día de S. Pedro en la conformidad que disponga el Subdelegado; y congregados todos, ò los que puedan, se procederá al examen de los benemeritos, y al que se elija, no podrá excusarse sin justo suficiente motivo, que estime tal el Gremio, pues en defecto se le multará en cuatro libras à favór de la Cofradía.

Recogidos todos los votos, no hallando reparo el Subdelegado, tendrá por nombrado al que esté con mayor numero; bien, que no entrará al exercicio sin la aprovacion del Ministro principal de la Provincia, que en tal caso le dará su formal nombramiento.

Si el Subdelegado advirtiére que la multitud dificulta una Eleccion tranquila, y regulár, tratará con los Sugetos de encargo, y dispondrá, que con ellos, y algunos mas hasta componér con todos el numero de trece, se pase à las Elecciones; y si algún Matriculado causáre disturbio, ò diere señales de falta de Subordinacion, y quietud, lo avisará al Ministro, para que remitido al Real Servicio, se le enseñe allí à tenér modo, y resignacion.

Quando los Individuos de encargo hayan cumplido el año,

se reconocerá si se portaron bien, y les dará el Ministro principal Certificación, que lo acredite; pues sin ella no podrán bolver à tener manejo alguno del Gremio.

La Cabeza de él es el Prohombre primero, y así será por todos obedecido, y respetado, y encargo al Subdelegado no disimule falta alguna en que cualquiera incurra contra la obediencia, y respeto que corresponde, y castigará seriamente al que cayera en ella.

Qualquiera diferencia que haya fuera de la Playa entre Patrones, y Marineros, ò generalmente de Matriculado à Matriculado, se determinará por el Prohombre primero, y si alguno se sintiere agravado podrá acudir al Subdelegado.

El Prohombre primero cuidará de que se pague puntualmente al Gremio todo lo que le corresponda por Patrones, y Marineros; y en una palabra toca al Prohombre el gobierno particular, y zelo, de que en todo haya la mayor regularidad; bien entendido, que en la playa corresponde todo al Zelador de ella.

El prohombre segundo en ausencia del primero, ò no estando presente en la actualidad tendrá las mismas funciones.

El Clavario tendrá à su cargo la Caja del dinero: Recogerá quanto se le entregue, dando recibo muy claro, que diga la cantidad, el Sugeto, y el motivo; anotando en su Libro, que se debe tener, de cargo, y data.

El prohombre primero tendrá también otro Libro de cargo, y data, y se le presentarán los recibos, para que los note en él, y se lleven despues al Subdelegado, para que haga la misma operacion en su Libro.

No podrá estar dinero alguno en Prohombre, ò otro qualquiera, sinó precisamente en la Caja, y à más tardar cada Domingo se pondrá en ella todo lo cobrado en la semana.

La Caja tendrá tres llaves: una en el Clavario como responsable del dinero: otra en el Prohombre primero, y la tercera en el Subdelegado, y sin la concurrencia de todos tres, no deberá jamás abrirse.

Para sacar dinero, dará el Prohombre un papel en que se diga: Se necesita tanta cantidad para tal fin, y llevandolo al Subdelegado, pondrá: Entréguese por el Clavario.

Los gastos ordinarios que especificáre se ejecutarán con sola esta formalidad; pero para los no expresados, sean de la naturaleza que fuéren, se convocará à Junta, y acordarán en ella. Precedido el Acuerdo dará el Subdelegado orden circunstanciada al clavario.

A fin de año formará éste su cuenta, que consistirá en relacion muy menuda por partidas de entrada, y salida, citando los recibos, y órdenes, que deberá acompañar; y así la entregará al Prohombre primero, para que la pase al Subdelegado, quien la reconocerá, y hará se reconozca por los dos Oidores, o Examinadores, y consiguientemente citando à Junta se leerá en alta voz, para que todos lo oygan, y pongan los reparos, que tengan, siendo libre à qualquiera el producirlos guardando buen modo.

Si el Gremio no halláre tacha à la cuenta, se dará por concluída, y avisando el Subdelegado al Ministro, embiará la Certificación de finiquito, ò la hará, pidiendo la misma cuenta, y examinandola como puede, y deberá ejecutarlo à lo menos en la Revista anual.

A los Oidores, ò Examinadores de cuentas toca su reconocimiento, y justificár los pagos, y concurrirán a todas las Juntas para proponer, y votar en qualesquiera asuntos.

El Avanderado llevará el Estandarte del Gremio, y nadie podrá escusarse pena de una libra de Cera.

El Avisador, ò Alguacil, servirá para avisar à Juntar al Comun del Gremio, ò particularmente al que el Subdelegado, ò Prohombre le prevendrá, y este trabajo à demás de recompensarsele, há de tenerse presente, para que sea atendido por el Gremio.

Para que las ocurrencias de la Playa no falte Sugeto práctico, y de probidad, que decida qualesquiera diferencias, y zele se hagan efectivos los pagos de Estacaje, y demás, que pertenezcan al Gremio, habrá un Zelador, à quien obedecerán los Patrones, y gente naturales, y forasteros, y respecto de que tanto conviene al buen orde;, que nadie dexé de hacer lo que le advirta el Zelador, recomiendo al Subdelegado se esmére en cuidár, que sea obedecido, y respetado.

El Zelador há de cuidár de que no se defrauden los havéres del Gremio, dexándose de pagar, y que el producto se entregue prontamente al Clavario.

En toda diferencia que haya en la Playa, así en razon de pesca, carga, y descarga, u otro qualquier accidente, dispondrá el Zelador lo que considere justo, ò preciso, y si alguno se sintiere agravado acudirá al Subdelegado sin dexar de hacer lo que el Zelador haya providenciado si fuere ejecutivo el caso.

El Zelador distribuirá la gente de carga, y descarga con la equidad que conviene, contando primero con los de la Quadrilla embargada, y Juvilados, Ancianos, y Estropeados, y procurando en los demás la posible alternativa.

Tocará al Zelador velar sobre todo desorden de Navegacion, y pesca, y teniendo relacion de los Matriculados, embarazará naveguen, pesquen, carguen, ni descarguen los que no lo sean, y de esta observancia le hago responsable.

Si encontrare en Embarcacion de qualquiera Clase Individuo no Matriculado, lo remitirá al Subdelegado, como tambien al Patron, y gente, para que les imponga su condigno castigo de sesenta reales de vellon al terrestre, y lo mismo al Patron con ocho días de Carcel; y ésta propria prision se impondrá à cada Marinero de la Embarcacion por no haver avisado.

Si el terrestre, que se introdujo à la Navegacion, ò pesca huviese à caso sido antes Matriculado, y pudiese servir, encargo al Ministro de la Provincia le remita en primera ocasion a hacer Campaña.

Los havéres del terrestre, que no estén pagados en la Embarcacion, se aplicarán à la Cofradía.

La Navegacion consiste al presente en tres Tartanas, y un Canario desde doscientos y sesenta, hasta ochocientos quintales, que hacen el tráfico del Principado, y Reinos de Valencia, y Murcia.

La de ochocientos, tripulada de un Patron, cinco, ò seis hombres, segun estaciones, y viages, y un muchacho tirará un tercio, y de él dará un quarteron al Patron: Lo demás se repartirá entre la gente, bien entendido, que al mozo, ò muchacho señalará el Subdelegado un quarteron, dos, ò tres, segun su cuerpo, y aplicacion; pero no podrá ganar parte entera sin haver hecho Campaña en Bagél de la Real Armada.

Las demás Embarcaciones tripuladas con un Patron, y quatro, ò cinco hombres, y un muchacho, tirará el mismo tercio, y darán también el quarteron al Patron.

Como la aplicacion de muchachos à las Embarcaciones es el verdadero plantél de la Marinería, encargo al Subdelegado no dé licencia de navegár a Embarcacion, que no lleve el muchacho, y si algún Patron le dejare en tierra voluntariamente, no solo ganará el muchacho su porcion como si navegára, sinó que igual cantidad se sacará de multa al Patron y gente à prorata de sus havéres, à favor de la Cofradía.

La Pesca de este Puerto limitada à tres Embarcaciones de à sesenta quintales con cortos Palangres, Armalladas, Soltas y Nansas en todo lo qual tira el dueño el tercio íntegro carece de suerte, y reglas especiales; y su principal producto está en la Sardina, que pasa en Abril, Mayo y aún Junio de Poniente à Levante; y aunque al presente no hay costumbre de cogerla à su buelta, convendrá se apliquen como sucede en otras partes, teniendo presente, que viene de Levante a Poniente desde fines de Junio, hasta Agosto inclusive, pero que la derrota la hace con mas distancia de la tierra, por lo que entonces havrán de enmararse conforme hallen preciso por la práctica.

Así ésta especie, como las de Lisa, Corballa, Morena, Luz, etc que se cogen, se consumen en el País, y à caso dedicándose à la pesca de Sardina en su Navegacion de Levante à Poniente, podrán abastecer el Pueblo, y aún entablar tráfico, lo que encargo particularmente al Subdelegado.

Tambien le recomiendo con especial encargo, que respecto de extraerse por este Puerto para otros de la Monarquía, y aún para Italia, crecidas porciones de Vino, discurra con el Gremio, y promueva los medios de que éstas extracciones se verifiquen con sus Embarcaciones, y que entablado así el Comercio activo, y pasivo, florezca, y aumente la Matricula, y crezcan sus havéres.

La carga, y descarga de Embarcaciones son faénas peculiares de la Matricula por Ordenanza, Reales, Ordenes, y constante práctica, de manera, que nadie puede metér en Embarcacion, ò sacár de ella à tierra, Pipa ú otro qualquier efecto, baxo la misma pena, impuesta al que con infraccion de las Reales Ordenanzas se introduce à la Navegacion, y pesca.

Estando establecido, que si un Capitán ò Patron por

convenirle cargár, o descargár, lo hiciére con su Embarcacion, págue al Gremio la quarta parte de lo que importaía la misma faéna executada con Embarcacion de la Cofradía, continuará sin novedad este establecimiento.

Para la carga, y descarga mantendrá el Gremio en la Playa siempre prontas sus dos Embarcaciones de à cien quintales, y si no sufragáren, se valdrá de qualesquiera otra, respecto de haver de estár bien servido el Comercio, y al intento si se reconociere, que no bastan las dos Embarcaciones, o Gróndolas, y hay embarazo, ò riesgo en el uso de las de Particuláres, podrán fabricarse mas por cuenta del Gremio, acordandolo en Junta general.

No debiendo correr arbitrario el págo de carga, y descarga, se observará el adjunto Arreglo, sin excederse por pretexto alguno, y para que tampoco haya diferencias sobre preferir Búques, se tendrá entendido, que si à un tiempo se avisáre al Zeladór para cargár, y descargár, se atenderá antes à éste, porque à caso podrá de la demóra ocasionarsele mayores perjuicios, y en caso de ser los dos, ò mas Búques para cargár, o descargár, y huviéren pedido carga, ò alijo à un tiempo, se principiarán por el que primero llegó a Puerto.

Como ningún Patron, ni gente há de poder cargár, ni descargár, sinó quando, y conforme lo disponga el Zeladór, se escusarán asi las disputas de preferenciár, pero si algún Patron se introduxere a ejecutarlo sin la disposicion del Zeladór, perderá todo su haver, y se aplicará à la Cofradía.

El producto de carga, y descarga se distribuirá à partes iguales entre las Embarcaciones, y gente, la que efectivamente las tripuláre, tirará dos partes, y lo mismo ganarán los que en Veráno entréren en el agua para sacarlas à tierra, y tres partes en el Invierno.

Conservará el Gremio las Estacas que tiene en el Puerto, ò Playa para tirar las Embarcaciones à tierra, y dará à las que lo necesiten al auxilio de gente, y demás que pidan.

Sin embargo de que no há de exigirse de las Embarcaciones de este Partido cantidad alguna por Estacage, será de la obligacion de sus dueños, y Patrones plantar al año tres Estacas, y conservarlas a beneficio del Gremio.

De las demás Embarcaciones Españolas, se exigirá cada vez que se tiren a tierra, tres reales de ardites por las de dos palos, y la mitad por la de uno; y si fueren estrangeras pagarán el doble; pero encargo muy particularmente al Gremio las atienda, y auxilíe aún con antelacion a las nuestras.

A demás de este Ramo, cuyo producto como perteneciente enteramente al Gremio, há de entrar en Caxa: se exigirán, y pondrán en ella dos dineros en libra de ardites, que baxados gastos ordinarios, y comida, resultarán de ganancias, asi en las Embarcaciones de Navegacion, como en las de pesca, siendo los Patrones responsables, y si los de Navegacion retuvieren este dinero sin entregar al Clavario ocho dias despues de haver contado, ò repartido, estará otros tantos en la Carcel, quantos demoráre el importe en su poder.

No continuará el repartimiento anual, que há solido hacerse de un real, y queda suprimido, como innecesario, y repugnante.

Como primera obligacion del Christiano, lo será del Gremio, y sus fondos al atendér à los cultos debidos à los Patronos S. Pedro, S. Andrés y S. Telmo, y à nuestra Señora de los Dolores, pero conviniendo, que al abrigo de piedad mal entendida, no se disipen los Caudales, que à costa de tanta fatiga, y riesgos juntan los ;atriculados, observarán precisamente el siguiente arreglo.

El día de S. Pedro, y su Vispera, se harán las funciones del Gremio consistentes en Visperas, Misa, Sermon, Completas y Procesion, pudiendo gastarse cien reales en limosna de Misa, y asistencia, y en el Sermon; Doscientos, que se consideran necesarios para toda la Cera del año, treinta para aceyte de la Lampara, y quatro para una Misa el Viernes de Dolores.

En el gasto de la Cera está comprendido el de las Achas de Viaticos, Procesiones propias, y de las de los demás Gremios, y por ningun titulo podrá excederse de la prescrita cantidad.

Hago responsable al Subdelegado si toleràre, que continúe el excesivo inutil dispendio de Musica, y al Prohombre, ú otro Individuo, que aún propusiére restablecér ésta partida, le declarará inmediatamente privado de su Cargo, y ni fuere Patron de la Patronía.

Prohíbo, y condeno, segun hé prevenido en el Libro de cuentas, el abúso de regalos en dinero, ni pescado, advirtiendo al Subdelegado zele muy particulàrmente como responsable de la observancia, no continúe, ni aún se hable de tal gasto, ó costumbre.

Igualmente se condéna la gravósa, ridicula pràctica de la corrida de Cordero, Gallo, y Pollos, y solo podrá havér el uso de la distribucion del Pan bendito, bien que no hà de subir el gasto sinó à dos libras.

Quando se administràre el Viatico à algun matriculado, ò su Muger, ò à Viuda de Matriculado, concurriràn todos baxo la pena al que sin justo motivo dexare de hacerlo, de una libra de Cera, y en este acompañamiento iràn dos Achas, y las mismas à las Procesiones de otros gremios.

Al enfermo se asistirá desde el día que se le administre el Viatico con un real, y medio de vellon hasta su restablecimiento, como no pase cien días, y en tal caso acordará la Junta lo que haya de executarse.

Si falleciére, tendrá el sufragio de un Aniversario, al qual asistiràn todos los Individuos del Gremio pena de una libra de Cera, à menos de hallarse con legitimo impedimento.

Podrá continuár el gasto de los trescientos, y sesenta reales del Medico, trescientos del Cirujano, treinta de Pregonero, y ciento del Alquilér del Almacén, ò Botica.

Al Zeladór de la Playa por su asistencia en ella, y trabajo, que le dà el gobierno de carga, y descarga, se daràn dos partes de esta faéna en los días que la huviere: al Prohombre primero, ò que exerza de tal una parte y media, dos al Clavario, como responsable del dinero, y

media al Alguacil sin que por pretexto alguno pueda excederse de estos señalamientos.

A los Ancianos, y estropeados se procurará dàr parte en la carga, y descarga, vayan, ò no à la Playa, respecto de que siempre lo dexaràn de hacer por imposibilidad.

Al compartirse la gente para el Real Servicio, esto es antes del Sortéo, se congregaràn el Gremio, y con presencia del Caudal existente, y numero repartido, acordará lo que convenga darse à cada Individuo, bien entendido, que nunca pasará de treinta reales de vellon.

El Gremio continuará haciendose cargo del pàgo del Personal, segun la quota que le corresponda, mirando este débito preferente à todos para evitar apremios, y molestias.

Respecto de estar suspenso el uso à la Villa, de la Gavela llamada Lleuda, no se pagará sin expresa Superior Orden.

Siendo tan de obligacion atender à los Ancianos, Enfermos, Viudas, Huerfanos, y Cautivos, se acordará en la Junta anual de cuentas, segun el estado de los fondos, la limosna, ò socorro que pueda darse, teniendo presente para mayor confusion del Gremio, que al paso que desatendía este tan particular impulso de la caridad, se disipaba dinero en regalos, músicas, y otros fines abusivos, ò innecesarios; y por lo que mira à los Cautivos, respecto de havér fondos suficientes en la sagrada Religion de la Merced para el rescate, solo havrà que gastàr en las diligencias de la Real Licencia, a cuyo lógro hará el Gremio por su Ministro quantas se estimen oportúnas.

Cada dos meses, conforme à Ordenanza, pasará revista el Subdelegado y en ella leyendose este Reglamento se tratarà de lo que convenga al Gremio, y se presentarán los Libros de carga, y data, y noticia del dinero existente.

En la Revista anual del Ministerio de la Provincia, se practicarà igual diligencia, y en la anual de Elecciones, no solo hà de leerse, sinó, que atestará el Escrivano à continuacion haverlo executado de que será responsable.

No podrá alterar, ò interpretarse Capitulo alguno de este Reglamento, ni havér Acuerdo alguno contra èl, de que serán responsables el Subdelegado, y Prohombres, y si en la pràctica huviere reparos, se apuntarán separadamente, para que precedido su examen, pueda procederse à lo que convenga.

Quedando explicadas aqui las reglas con que hà de gobernarse el Gremio, no podrán valér, ni citarse otras algunas, ni pràcticas anteriores, pues para los Articulos no comprendidos aqui, se hará lúgar, mediante su preciso examen.

De este Reglamento, y su adjunto de carga, y descarga, havrà Cópia en la Escrivanía, la tendrá también el Zeladór de la Playa, y se entregará otra al Prohombre primero, cuando se le posesione en su cargo.

Cambrils, veinte y seis de abril, de mil setecientos stenta y tres.

Manuél de Zalvide.

Notes

- 1.-FERNÁNDEZ DÍAZ, Roberto; MARTÍNEZ SHAW, Carlos: "Las revistas de inspección de la matrícula de mar en el siglo XVIII". En *El Derecho y el mar en la España moderna*. Granada: Universidad de Granada, 1995, p. 244.
- 2.-L'any 1717 José Patiño va ser nomenat Intendent General de la Marina espanyola.
- 3.-La descripció de les funcions del Ministre de Marina en el procediment de la revista de matrícula queden presentades a FERNÁNDEZ DÍAZ, Roberto; MARTÍNEZ SHAW, Carlos: "Las revistas de inspección...", p. 241 – 272.
- 4.-Archivo General de Simancas (AGS). Secretaría de Marina. *Puntos esenciales que propuso don Manuel de Zalvide de resultados de la Inspección de matrícula del Departamento de Cartagena y Apuntes para la Instrucción del Inspector de Matrículas, según propuesta de Don Manuel de Zalvide*. Lligall 300; FERNÁNDEZ DÍAZ, Roberto; MARTÍNEZ SHAW, Carlos: "Las revistas de inspección...", p. 258, nota 16; VÁZQUEZ LIJÓ, José Manuel: La matrícula de mar en la España del siglo XVIII. Registro, inspección y evolución de las clases de marinería y maestranza. Madrid: Ministerio de Defensa, 2007, p. 501 – 502.
- 5.-Archivo Naval de Cartagena (ANC). Secció Pesca, YM Vib lligall 2.
- 6.-Com a subdelegats de marina de Cambrils coneixem a Josep Roca i Fulgencio Perel. Sabem que des del 1771 era escrivà en Gabriel Gimbernat y Arbós. AMCAM. Fons Arxiu Família Vidal-Barraquer. *Certificat de Fulgencio Perel de 03/08/1790*.
- 7.-Salvador-J. Rovira ens transmet que ja a mitjan del segle XVIII, concretament l'any 1756, la confraria de Sant Pere i Sant Telm ja estava operativa. Concretament ens senyala que a final d'aquell any els prohoms d'aquesta, Josep Alegret i Josep Fàbregas, acordaren, amb el metge Pau Masó i el cirurgià Manuel Borja la conducció dels confreres i les seves famílies durant tres anys. Els malalts havien de ser visitats dues vegades al dia i el cirurgià estava obligat a afaitar i rasurar de franc tots els matriculats. A canvi, el metge havia de rebre 30 lliures anuals i el cirurgià 24. ROVIRA I GÓMEZ, Salvador-J. : *La gent de mar de Cambrils (segle XVIII)...* p. 105.
- 8.-Els propietaris d'aquestes embarcacions eren Pere Aliern, Baptista Alegret, Francesc Pastori, Gaspar Savall i Joan Ballester. Arxiu Municipal de Cambrils (AMCAM). *Quadern del cadastre, any 1737*. Sig. topog. 233.2.
- 9.-TARES I LAGUNAS, Manel: *La introducció del règim borbònic a la vila de Cambrils. De la Guerra de successió a les reformes dels anys seixanta del segle XVIII*. Tarragona: Diputació de Tarragona, 2013, p. 243; AGS. Secretaria de Marina. *Estado de matrícula en Cataluña*. Lligall 280.
- 10.-VRELLA I BLODA, Albert: L'aventura ultramarina de la gent de Vilanova i la Geltrú i la nissaga dels Samà. Vilafranca del Penedès: Museu de Vilafranca, 1990, p.10; AGS. Secretaria de Marina. *Estado que comprende las embarcaciones de todas clases que ay existentes en los pueblos de ambas costas del Principado de Cataluña que con expresión de sus especies nombres propios de ellas el de su porte en quintales y el de sus patrones se explica en la forma y manera siguiente*. Dins de l'expedient *Estado de la marinería y embarcaciones de Cataluña de resultados de la revista executada por los oficiales de Contaduría Don Antonio Chereguini y don Antonio Celdrán (1750)*. Lligall 281.
- 11.-AGS. Secretaria de Marina. *Estado de las embarcaciones*. Lligall 280.
- 12.-AGS. Secretaria de Marina. *Estado de matrícula...* Lligall 282 ; *Estado de la gente de mar y maestranza de servicio efectiva de la matrícula del Principado de Cataluña según revista pasada por mi el infraescrito inspector de ella en este Departamento de Cartagena desde veynte y seis de junio del corriente año hasta seis de octubre presente*. Lligall 300.
- 13.-FERNÁNDEZ DÍAZ, Roberto; MARTÍNEZ SHAW, Carlos:" La pesca en la España del siglo XVIII. Una aproximación cuantitativa (1758 – 1765). A: *Revista de Historia Económica*, 3, (Madrid, 1984), p. 183 – 201.
- 14.-Archivo General de la Marina Álvaro Bazás (AGMAB). *Inspección de matrícula 1788. Generalidades*. Lligall 1873.
- 15.-AGMAB. *Inspección de matrícula 1795-1799. Generalidades*. Lligall 1883.
- 16.-AGS. Secretaria de marina. *Estado del número de la gente de mar de que se compone la Matrícula del Principado de Cataluña, con expresión de la que se halla habil existente en sus domicilios, sirviendo sobre los navios del Rey, y en embarcaciones particulares, y está inabil por su edad y accidentes, con dibision del número que de todas estas clases corresponde à cada Pueblo de su Costa, según parece por las Listas de Matrícula, y demás papeles que paran en la Comisaría de Marina de mi cargo*. Andrés de Bertodano. *Barcelona diez y seis de noviembre de mil setecientos quarenta y ocho*. Lligall 281. La gent de mar a Catalunya era en aquell moment de 8.826 persones.
- 17.-AGS. Secretaria de marina. *Revista de matrícula, 1754*. Lligall 300.
- 18.-FERNÁNDEZ DÍAZ, Roberto; MARTÍNEZ SHAW, Carlos: "La gente de mar en la Cataluña del XVIII". A: *Actes Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya* (Barcelona, 1984: vol.1) p. 560 – 567; FERNÁNDEZ DÍAZ, Roberto; MARTÍNEZ SHAW, Carlos:" La pesca en la España del siglo XVIII. Una aproximación...", p. 192.
- 19.-AGMAB. Matrículas. *Tarragona. Revista de matrícula, 1788*. Lligall 1873.
- 20.-AGMAB. Matrículas. *Resultado de la revista de inspección de matrículas del Departamento de Cartagena, 1795-1799*. Lligall 1883.
- 21.-OTIÑA HERMOSO, Pedro:"Antoni de Gimbernat i la introducció de la pesca del bou a Cambrils" A: *Antoni de Gimbernat fill predilecte de Cambrils*. Recurs electrònic: https://issuu.com/cambrilscultura/docs/antoni_de_gimbernat_fill_predilecte_313e200b5f660e, p. 59-63.